

**Fin på den
Sproglighed**

Farø, Ken Joensen

Published in:
Mål og mæle

Publication date:
2010

Document version
Også kaldet Forlagets PDF

Document license:
[Ikke-specificeret](#)

Citation for published version (APA):
Farø, K. J. (2010). Fin på den: Sproglighed. *Mål og mæle*, (1), 2-3.

? Fin på den

Når man er fin på den, hvad er det så for en den, man er fin på?
"Næsen", svarede min kone spontant og stak sin yndige lille snude i vejret. Havde hun ret som sædvanlig?

Venlig hilsen

Gorm Rasmussen
Dannemare

! *Være fin på den* tilhører et kompleks af konstruktioner, som man kalder ekspletiver. Det er konstruktioner med et "tomt" element, typisk et pronomen, der altså ikke som ellers står i stedet for noget. Der er mange typer, herunder fx de velkendte *vejrligskonstruktioner* (*det regner/hagler/...*), *sanseindtryk-konstruktioner* (*det støjer/støver/...*) + en række enkeltstående eksempler som *den får med (øl og snaps), hvad er den af?, den går på ngn,*

Det er et område af sproget, der ikke er særligt velundersøgt, men undertegnede er i gang med en systematisk kulegravning af de danske ekspletivkonstruktioner, som sammenholdes med en række andre sprogs. De er nemlig ikke kun udbredte i dansk, som ud fra vores foreløbige undersøgelser har et inventar på minimum 150 faste ekspletiver. Hertil kommer dem, vi selv kan danne vha. ekspletiv-elementet *den*: "Jeg tror ikke på den her", hvor *den*

Vi befinder os med ekspletivkonstruktionerne nemlig på en glidende skala mellem grammatikken og idiomatikken (de faste ordforbindelser).

Mht. fortolkningen af, hvad *den* og *det* så i grunden står for, har fantasien frit spil. I tilfælde som *være på den, være fra den* og *fyre den af* er der næppe tvivl om, at der er tale om hhv. *skidespanden, forstanden* og *kanonen*.

I mange tilfælde har gisningerne dog intet på sig: Der er tale om rent grammatiske, betydningsmæssigt tomme elementer, der tilfældigvis har samme form som de kendte pro-ord. Din kone har altså ikke ret, men det

Lars Brink og Ken Farø